

РАДІОРЕПОРТАЖ – НАЙСКЛАДНІШИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЖАНР

Василь Лизанчук

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна,
e-mail: kafradioiteleb@ukr.net

Розглянуто призначення, жанрові особливості радіорепортажу, вимоги до нього. Схарактеризовано різновиди та осмислено методику підготовки радіорепортажу.

Ключові слова: радіожурналістика, радіомовлення, радіорепортаж, радіожурналіст, репортер, радіоаудиторія.

Призначення і жанрові особливості радіорепортажу. У радіорепортажі можна реалізувати всі можливості радіо, повністю використати його специфіку. Радіорепортаж поєднує сильні сторони інформаційного радіоповідомлення (оперативність, актуальність, насиченість тексту) та елементи радіопубліцистики (емоційне, образне відображення події з певною її оцінкою).

Слово репортаж прийшло в українську мову з французької (*reportage*), яке, відповідно, походить від латинського (*reportage* – повідомляти, доповідати). Витоки репортажу дослідники шукають у древніх хроніках, літописах, де стисло зафіксовано події минулого. Вперше репортажами стали називати інформації про засідання англійського парламенту. Авторами таких репортажів були представники преси – репортери, які були присутніми на засіданнях. Репортажі також публікували у газетах Франції, Німеччини, США, а в другій половині XIX ст. цей жанр активно розвивається в Росії.

В українській пресі репортаж “приписується” значно пізніше, адже тривалий час московські та інші колонізатори утискали, забороняли українську мову, культуру. Зародки репортажу можна відшукати у “Зорі Галицькій”. Згодом класичні репортажі друкувала газета “Діло” та інші періодичні видання Галичини і Буковини. Як підкреслював професор Володимир Здоровега, досить популярними серед читачів на той час були репортажі Р. Голяна. У 20-ті роки XX ст., до утвердження комуністично-сталінського тоталітарного режиму, репортаж розвивався в українській пресі та літературі. Активно використовували у своїй творчості цей оперативний жанр Б. Антоненко-Давидович, М. Йогансен, М. Трублаїні, П. Усенко та багато інших.

Зрозуміло, що у газетних та радіорепортажах за радянських часів лише оспівували “героїзм будівників соціалізму і комунізму”, “щасливе життя під зорею Кремля”, “методи роботи новаторів і переможців соціалістичного змагання” тощо, творили “свого роду епос” [16, с. 6] комуністичної епохи. Торжествувала віртуальність; те, чого не було, вважали, що воно є і його яскраво пропагували, а те, що було (насильство, катування,

тортури, винищення національно свідомих українців, голодомори, зросійщення, нищення українського національного життєвого середовища тощо) вважалося, що його нема. Такою була “мудра політика КППС”, на ідеологічних засадах якої примусово функціонували ЗМІ.

У нинішніх умовах функціонування радіомовлення України головне значення радіорепортажу – оперативно, правдиво, об’єктивно інформувати, розповідати, описувати, показувати, оцінювати події реального життя у розвитку, утверджуючи у свідомості всіх людей гуманістичний зміст української національної ідеї, основною сутністю якої є державна незалежність, соборність, демократія, свобода, самодостатня цінність особистості, патріотизм, громадянська позиція, порядність, чесність, господарська дбайливість, забезпечення функціонування української мови в усіх сферах життя і всебічний розвиток національних меншин, взаємоповага між ними, висока духовність і матеріальний достаток.

Основними жанровими ознаками радіорепортажу є **документальність, достовірність, об’єктивність, оперативність**, які ґрунтуються на актуальності інформації. Якщо у радіозвіті мовиться про те, що відбувалося на зборах, конференції, партійному з’їзді тощо (радіожурналіст ознайомлює з доповідями, виступами, ухвалами, рекомендаціями), то радіорепортаж розповідає про подію, виражену в часі та просторі (будівництво і пуск домни, відкриття школи, політ у космос, жнива, спортивне змагання тощо).

Радіорепортажу притаманні специфічні властивості – наявність звукової документальної картини події, яка дає можливість слухачеві вгамувати допитливість і повірити тому, що відбувається. Документальні шуми, які передають атмосферу, обставини події, розповідь кореспондента, яка малює пейзаж, портрети людей і, на кінець, живі голоси учасників репортажу – все це створює “ефект присутності”, допомагає слухачеві здійснити мандрівку на місце події.

Ритм, динаміка, “калейдоскопічність” – це характеризує репортаж. “Статичного репортажу бути не може, як не може бути сидячого репортера”, – сказав російський репортер Є. Рябчиков [6, с. 67]. З усіх жанрів “звукової” публіцистики репортаж найдинамічніший. Характерні особливості радіорепортажу: “подієвість, “ефект присутності” (термін кінематографа), динамічність, одночасність розповіді з подією, яка відбувається. Без цих компонентів репортажу не може бути. Якщо у репортажі нема хоча б одного з цих елементів, він перестає бути репортажем. Це уже інший жанр” [6, с. 69].

Якими б різними не були різновиди радіорепортажу, для всіх характерне одне: репортер – безпосередній очевидець того, що відбувається, він описує подію, доповнюючи опис своїми особистими враженнями і зауваженнями. Отже, опис події є основною ознакою репортажу. “Репортаж – це інформаційний матеріал, який дає слухачеві наочне уявлення про подію, побачену очима журналіста-учасника” [19, с. 5]. Щоб надати можливість слухачеві побачити розвиток події на власні очі, репортерів потрібно динамічно передати свої враження.”Тому цей жанр вважається суб’єктивним, він відображає події, звертаючись до відчуттів” [17, с. 7], адже об’єктивні події, факти, настрої слухач сприймає через призму суб’єктивного ставлення репортера до того, що відбувається.

Радіорепортаж – не механічне відображення події, подібне, наприклад, до трансляції сесії Верховної Ради, з’їзду партії, зборів, мітингу тощо з традиційним протоколь-

ним дикторським текстом. Він є відображенням життя через авторське сприймання, через призму певної ідеї, яка зумовлює сюжетну лінію репортажу.

Радіорепортаж відрізняється від усіх інших жанрів насамперед подієвістю й оперативністю. Репортаж завжди повідомляє щось нове. Репортер не тільки описує подію, але й показує слухачам її розвиток, розкриває її зміст. Об'єктом репортажу слугують зазвичай явища, події, процеси, а також реакція людей на ці події, явища і процеси.

“Радіорепортаж – це динамічне, документально-достовірне і разом з тим художнє відображення об'єктивної, обмеженої у часі і просторі дійсності, створюване засобами сучасної радіотехніки та живого слова репортера, присутнього на місці події” [4, с. 24]. Радіорепортаж дає яскраву уяву про подію, відтворює її звукову картину, ніби переносить слухачів в атмосферу цієї події. Отже, головною і визначальною рисою будь-якого радіорепортажу є одномоментність перебігу події з її відображенням засобами радіо. “Тому в радіорепортажі важливими є три ефекти: достовірності, присутності і співпереживання” [14, с. 202].

Вимоги до радіорепортажу. Вимоги до радіорепортажу впливають із його жанрових особливостей і тісно переплітаються з ними. Поєднуючи у собі кращі якості радіоповідомлення – оперативність, злободенність, лаконічність і найсильніші риси публіцистики – її емоційність, образність і наступальність, радіорепортаж з успіхом виконує завдання правдивого відображення сучасного життя, впливу на індивідуальну і громадську думку. Репортер завжди повинен пам'ятати, що радіослухач від нього далеко і для того, щоб його переконати, “треба знайти необхідні аргументи, правильно їх упорядкувати і сформулювати” [18, с. 283], тобто так будувати свою розповідь, так використовувати звукові образи, щоб вони створювали в аудиторії уявлення найбільшого наближення до дійсності.

Щоб дати можливість слухачеві побачити і відчувти те, що побачив і відчув на місці події сам журналіст, радіорепортаж повинен відповідати як загальним вимогам до радіоповідомлення (новизна, стислість, достовірність, цікавість), так і специфічним вимогам (динамізм, емоційність і яскравість зображення, драматургізм, ефект присутності, картинність). Своєрідність стилістики радіорепортажу в тому, що “автор повинен вміти із плетива життєвих обставин і подій сконструювати відповідний конфлікт і послідовний сюжет” [7, с. 173].

Яким би досконалим не було дослідження, вислуховування учасників і свідків подій, на підставі цього не можна одержати цілісної картини. Радіожурналіст сам повинен створити причинно-наслідкову картину подій, стежити за тим, щоб лінія його розповіді ні на мить не відхилялася від відомих йому фактів. Концепцію “точного факту” послідовно відстоював відомий репортер Е. Е. Кіш. Проблема поєднання точного факту з творчою фантазією він розв'язав з допомогою методу “логічної фантазії”. “Певна річ – факт – це лише компас репортера, – зазначав Е. Е. Кіш. – Вирушаючи у подорож, він (репортер) має потребу у підзорній трубі – логічній фантазії. Тому що з допомогою дослідження місця події, розповідей учасників і свідків події та висловлюваних при цьому передбачень не можна отримати цілісної картини стану речей. Він (репортер) повинен сам відтворити хід подій від причин до наслідків, стежачи лише за тим, щоб лінія його оповіді ні на волосинку не відхилялась од відомих фактів” [9, с. 20–21].

Інформаційна, виховна дієвість радіорепортажу величезною мірою залежить від його абсолютної правдивості та документальної точності. Вимисел протипоказаний йому так само, як радіоповідомленню, радіозвітові чи іншим радіожанрам. Російський журналіст Я. Голованов у репортажі “Бермудський трикутник” писав: “Я не метеоролог, не океанограф і не фізик, але як журналіст скажу: від слів також багато залежить. Одна справа написати: “корабель потонув”, друга – “корабель щез, більше ніхто і ніколи його не бачив”. При бажанні один і той же набір фактів, навіть нічого не опускаючи і не додаючи, можна суто словесно дуже по-різному прикрасити” [4].

Незнання повноти важливості та конкретики перебігу обставин події або загострений суб’єктивізм радіожурналіста інколи виражаються в тому, що з того чи іншого явища він виділяє якусь одну ознаку і на її основі будує свій радіотвір. Залишаючи за рамками радіорепортажу розмаїтість деталей, подробиць, реальну суть зв’язків усіх фактів, репортер позбавляє слухачів можливості збагнути, пізнати об’єктивність події. Причиною дефіциту довіри до авторського висловлювання є також підтасовування фактів до виробленої раніше схеми радіорепортажу.

Добрі фахівці вміють поєднувати сувору документальність, конкретність, правдивість, оперативність з мальовничістю, емоційністю та яскравістю відображення події у радіорепортажі. Радіорепортаж дуже програє, коли перевантажений розлогими міркуваннями, складними порівняннями, заплутаними асоціаціями. Натомість є вдалим, коли трансформує подію у спектакль з реальними персонажами, діями, декораціями і справляє емоційне враження на слухача, дає побачити, почути, пережити те, що відчував на місці події репортер. Це потребує “простоти викладу, присутності на місці події, ритмованої розповіді, впевненості слухача в тому, що ви таки були свідками події, актуальності, індивідуалізованості цитат, уточнень, унікальності самої події, добре індивідуалізованих персонажів, уваги до одної – щонайбільше трьох дійових осіб, уваги до одної чи кількох сцен, відстороненого погляду на подію, оригінальності” [3, с. 31].

Взявши до уваги визначення жанру репортажу [12, с.172] у посібнику “Теорія і практика радянської журналістики”, яке зробив автор цієї статті, вважаємо, що **радіорепортаж – оперативний жанр, у якому динамічно, документально, яскраво й емоційно з використанням звукових виражальних засобів радіо відтворюються події реальної дійсності в їх розвитку через безпосереднє сприймання автора, що створює враження присутності радіослухача на місці події.**

Оперативна (зі словами “щойно”, “сьогодні”, “вчора”) розповідь репортера про подію повинна розкрити якусь нову рису дійсності, збагатити, розширити уяву слухача про життя і складні процеси, що в ньому відбуваються. Адже радіорепортаж – це, передусім, розповідь про нове, про ще невідомі факти або незнайому подробицю вже відомого явища. Усе це вимагає від радіожурналіста широкої ерудиції, професійного вміння бачити всі грані нового та його перспективи, а також знати особливості і можливості радіожанру.

Різновиди радіорепортажу. Відомий російський радіо- і тележурналіст Ю. Летунов виділив такі різновиди радіорепортажу:

1. “Живий” репортаж, який передається безпосередньо з місця події, тобто прямий ефірний радіорепортаж.
2. Текстовий радіорепортаж або радіорепортаж із студії, тобто репортаж, який створюється після повернення журналіста з місця події. Працюючи над створенням радіорепортажу в студії, журналіст втрачає той емоційний стан, у якому він був на місці події. Натомість цей радіорепортаж дає можливість відібрати найголовніше, дати концентровану інформацію.
3. Проблемний радіорепортаж або радіорепортаж-лекція. Тут ідеться про виступ спеціаліста не зі студії, а безпосередньо з місця, де він працює (конструктора або робітника біля машини, агронома у полі, вченого у лабораторії тощо).
4. Радіорепортаж-композиція або інсценований радіорепортаж. Він складається із документальних записів, які розповідають про конкретних людей, події. Але для підсилення емоційного впливу на слухачів у такий радіорепортаж вводяться звуки, не тільки записані на місці події, але й взяті з фонотеки. У такі репортажі вводять також музику, вірші.
5. Радіорепортаж-коментар. Тут журналіст виступає у ролі коментатора події, прагнучи за короткий час ознайомити радіослухача з подією, яка тривала довший час. Окремі думки, твердження коментаря репортер ілюструє документальними записами, зробленими на місці події, тобто у цій формі журналіст прагне дати звукову “фотографію” події.
6. Радіорепортаж у формі колективної бесіди або дискусії.
7. Радіорепортаж-нарис, або пізнавальний радіорепортаж. Цей вид радіорепортажу дуже близький до дорожніх заміток. Він розповідає не тільки про подію, але й ознайомлює радіослухача зі всім новим, що побачив журналіст під час поїздки країною, містом або під час відвідування цікавого об’єкта [11, с. 56].

Французькі журналісти вважають, що репортаж – не коментар, не аналіз, не історичний огляд, не приватний щоденник, не список подій чи речей, не туристичний буклет і не розслідування, а певна новела, есе, в якому присутні описи сцен, дійових осіб, декорацій, запахів, звуків, кольорів. Вони визначають такі різновиди репортажу:

1. Бачене. У такому виді репортажу подається стислий виклад, словесне фото окремої ситуації, посеред якоїсь сцени або події. Мова такого репортажу дуже жива, дозволяє кожному реципієнтові вихопити якусь дуже характерну мить події і побачити її на власні очі.
2. Щоденний репортаж (великий або малий). Він довший за обсягом, описує вир буденного життя для того, щоб дозволити реципієнтові побачити більше фактів, здобути більше інформації, показати життя в його розвитку. Тут уже значно більше дійових осіб.
3. Газетний репортаж. Це – довший і ще насиченіший деталями матеріал, характерний переважно для газет або щотижневих видань. Розгорнутий репортаж потребує описів, цитувань дійових осіб, деталей тощо. Він дозволяє читачеві не лише побачити подію, а й зрозуміти її. У газетному репортажі потрібно відновити все, як було.

У підручнику “Радіожурналістика”, який вийшов на факультеті журналістики Московського державного університету, названо три види радіорепортажу: “подієвий, проблемний, пізнавальний” [14, с. 202]. Володимир Здоровега зазначив, що широкий діапазон різновидів репортажу прийнято поділяти на подієві (прямі і непрямі) або інформаційні, коли автор відтворює певні події властивими для цього способу відображення методами опису фактів і особливо подій. Так званий проблемний репортаж охоплює виділення нерозв’язаних питань, процесів. Такий репортаж може містити критику, полеміку. Об’єктивне критичне відображення дійсності є передумовою для її зміни, але не самою зміною. Подані факти і розгортання описаних подій повинні лише сприяти цьому процесу. Художні репортажі у літературній практиці нерідко називаються документальними повістями, документальними розповідями, художніми нарисами. Ця сфера художньої публіцистики давно стала предметом дослідження літературознавців [7, с. 174–175].

У посібнику “Теорія і практика радянської журналістики” ми поділяли репортажі на подієві і неподієві, а також на суто інформаційні, проблемні, репортажі-роздуми, критичні та колективні репортажі [12, с. 174–177]. Узагальнивши дослідження про природу, жанрові особливості, різновиди репортажу, а також нинішню радіожурналістську практику в Україні, вважаємо, що доцільно, насамперед, розрізнити: **а) прямий ефірний радіорепортаж (наживо) і б) радіорепортаж, змонтований у студії з попередніх записів на місці події.**

Прямий ефірний радіорепортаж (наживо) звучить одночасно з подією, яка відбувається. Він має величезну силу емоційного впливу, оскільки завжди наповнений диханням самої події. Радіослухач ніби переміщується на місце події за допомогою усіх п’яти органів чуття журналіста: зору, слуху, смаку, дотику, запаху.

Під час прямого ефірного репортажу складається ситуація, коли слухач ніби опиняється з репортером в однакових умовах: ні той, ні той не знає, що буде наступної хвилини. Уся різниця лише в тому, що один з них розповідає, а другий слухає. Це надає прямому ефірному репортажу особливої цінності, неповторної чарівності.

Нинішні технічні умови дають можливість транслювати прямоефірні радіорепортажі. Це, передусім, залежить від радіожурналістів, які повинні вміти вільно поводитися з мікрофоном, швидко реагувати на все, що відбувається перед очима репортера; схопивши головне, зрозуміло і виразно розповісти про побачене. Важлива вимога до репортера – володіння доброю дикцією, культурою мови і талантом оповідача. Якщо радіожурналіст володіє цими даними, він може про будь-яку подію розповісти точно і переконливо. Крім цього, репортеру потрібно завжди бути впевненим у собі, вміти зберігати самовладання за найнепередбачуваніших обставин. Недопустимо, щоб репортер надто захоплено виражав власні почуття і милувався собою. Дуже важливо, щоби радіожурналіст умів бачити події очима відсутнього слухача, а не присутнього глядача. Тільки за такої умови йому вдасться розповісти про подію переконливо і дохідливо. Безперечно, ці якості радіорепортера-професіонала приходять з часом. Чим більший досвід у радіорепортера, тим багатшими за змістом і цікавішими за формою стають його прямоефірні радіорепортажі, в яких найяскравіше виявляють себе “ефект присутності” слухача й одночасність розповіді з місця події.

Отже, потрібна сумлінна підготовка до ведення прямого ефірного радіорепортажу. Від репортера (коментатора) прямого ефіру вимагається винахідливість, спритність, моментальна реакція, які, безперечно, ґрунтуються на глибокій загальній (інтелектуальній), конкретній і психологічній підготовці.

Змонтований радіорепортаж будується на основі зроблених на місці події документальних звукозаписів. Необхідність записувати радіорепортаж з подальшою передачею пояснюється як технічними причинами, так і тим, що подія відбувається у години, коли більша частина аудиторії не може слухати радіо, бо зайнята роботою тощо. Тому радіорепортаж доводиться переміщати у часі і скорочувати на носіїві звукового матеріалу час дійсної події, що нині має неабияке значення – подій що варті уваги, дуже багато. Репортер зі зроблених звукозаписів відбирає для монтажу найважливіше, найсуттєвіше, найдинамічніше, найемоційніше. Це дає наочну картину того, що відбувалося у відведений для радіорепортажу час.

Потрібно підкреслити, що радіорепортаж є синтетичним жанром, який об'єднує у собі елементи радіонарису, радіоінтерв'ю, радіозвіту, радіоогляду, збагачує їх емоційно і дає картинне уявлення про розвиток події. По суті, радіорепортаж є мозаїкою, яка складається з елементів багатьох жанрів. Це змушує декого з теоретиків радіожурналістики (наприклад, Ю. Летунова) і радіожурналістів-практиків дрібнити радіорепортаж на багато різновидів, залишаючи поза увагою головні, визначальні його ознаки. Про них йшлося вище.

Ми вважаємо, що залежно від змістового наповнення події, її суспільно-політичної значущості, програмної концепції радіостанції **змонтований радіорепортаж може бути суто інформаційним і проблемним.**

Інформаційний радіорепортаж (змонтований) містить у собі пізнавальну інформацію. Радіореporter повідомляє про подію, описує ситуацію і лише стисло може висловити своє ставлення до почутого, побаченого. Головна мета такого радіорепортажу – ознайомити слухачів з тим новим, цікавим, важливим, що відбувається у різних сферах життєдіяльності суспільства, владних структурах.

Уже зазначалося, що за своїм характером радіорепортаж – інформаційний жанр. Проте у багатьох радіорепортажах переважає аналіз події, привертається увага до життєвих проблем, використовуються публіцистичні елементи, звучить публіцистична пристрасть і емоційність. Для досягнення цього застосовуються різні літературні прийоми і пряме звернення до слухачів. Ось чому радіорепортаж варто вважати як інформаційним, так і аналітичним, публіцистичним жанром. Його кращі зразки піднімаються до рівня аналітики, публіцистики. Для них характерні оперативне відображення найактуальніших подій, глибоке розкриття сутності фактів, сміливе трактування їх, прагнення до активного впливу на слухача, емоційність і яскравість мови. Отже, радіорепортаж є також засобом аналізу, роздумів, критики, узагальнень, жанром проблемним, який не втрачає документальності, драматургічності, наочності.

Проблемний радіорепортаж, зазвичай, починається з місця події. Автор, змальовуючи якусь подію, на основі документальних звукозаписів ретельно аналізує ситуацію: зіставляє факти, досліджує їх взаємозв'язок у нинішньому та історичному аспектах, вивчає причини і наслідки проблеми, критично оцінює. Отже, проблема у такому радіорепортажі ставиться і розглядається на конкретних фактах, спонукає до роздумів.

Привертаємо увагу до двох взаємовиключних аспектів, що стосуються радіорепортажу. По-перше, визначені різновиди радіорепортажу не є раз і назавжди даними, застиглими. Досвідчені радіожурналісти намагаються знаходити нові грані цього жанру, щоб впливати на людську підсвідомість. По-друге, у літературі можна прочитати, що репортаж – “король інформаційних жанрів” [8, с. 207]. Однак класичні радіорепортажі тепер не часто звучать на хвилях радіо. Журналіст О. Шалайський зазначив: “Причин цьому декілька, однак найсуттєвішою виглядає така: для того, щоб написати репортаж, потрібно витратити досить багато часу, а окрім того, блискуче володіти мовою” [21, с. 27]. До цього варто додати, що радіорепортаж – найскладніший інформаційний жанр, який потребує найвищої професійності, досконалості стилю і бездоганного володіння звукозаписуючою технікою. Документальні записи повинні “розвивати” ті події, про які слухач уже знає з хронікальних повідомлень, бути цікавими, захоплюючими, розширяти пізнання слухача про те, що він уже знає. Тому потрібна скрупульозна праця. На радіорепортаж можна затратити 2–3 дні. Багато часу йде на монтаж документальних записів.

Методика підготовки радіорепортажу. Робота над радіорепортажем здебільшого складається з трьох етапів – підготовчого, безпосереднього запису на місці події та, якщо потрібно, написання репортерського тексту, запису його в студії і монтажу радіорепортажу. Орієнтуватися у виборі події, що має бути об’єктом радіорепортажу, допомагає журналістові його інтелектуальна (загальна) підготовка, національно-громадянська позиція, обізнаність з проблемами економічного, соціального, культурного, спортивного та іншого способу життя району, області, вміння у тій чи іншій події знайти загальноукраїнські інтереси. Інакше можна побачити лише те, що лежить на поверхні, про що вже розповідалося, і, як наслідок, радіорепортаж не зацікавить слухачів.

Під час першого етапу роботи над радіорепортажем потрібно: а) дізнатися докладніше, куди саме прямуєш. “Покопатися” в довідці краєзнавця, здобути за щонайменший час якнайбільше інформації про місце події, людей, які там живуть, їхні звичаї і традиції; б) дослідити попередню історію події, яку потрібно висвітлити, щоб не витратити час на це вже на місці. Варто зателефонувати заздалегідь людям, які, можливо, будуть корисні у пошуках інформації; в) хоч мінімально збагнути контекст, маючи мінімум інформації. Джерела для цього – документація, книжки, вирізки з газет, колеги-журналісти на місці, спеціалісти в цій галузі, представниками влади, асоціації, приватні особи [17, с. 11].

Якщо є можливість, доцільно пожити з людьми, про яких збираєшся розповісти, щоб вони “забули” про журналіста, сприймали його за свого. За таких умов подію та її учасників видно ніби зсередини. Перед очима постають характерні деталі події, про які кажуть, що це – просто-таки “родзинки” радіорепортажу. Радіореporter на місці події (другий етап роботи над репортажем) повинен занотувувати все у записник, записувати на звуконосій, не забути позначити у своєму записнику, зафіксувати на “репортері” (диктофоні) час, місце, дату. Збираючи інформацію, її треба ретельно перевіряти, уточнювати, звертати увагу на узгодження побачених, почутих фактів з контекстом події. Викладач паризької школи журналістики Л. Лякур підкреслював, що “репортер – журналіст, який позичає свої почуття іншим. Він є уповноваженим читача, який його

відряджає на місце події, щоб той потім усе йому розповів. Репортер має бути вкрай чутливим, спостережливим, активним, інакше кажучи – оголеним нервом” [2, с. 36].

Щоб успішно вести радіорепортаж, журналіст повинен володіти навиками суміжних творчих і технічних професій, які існують на радіо. Для ведення прямого ефірного радіорепортажу необхідно бути одночасно і журналістом, і режисером, і оператором. Треба вміти правильно розрахувати найвдаліші моменти включення і точки розташування мікрофонів, відібрати шуми, які найяскравіше передають характер події, органічно поєднати їх зі своєю розповіддю. Детальний характер розповіді, пояснення багатьох зовнішніх виявів події є обов’язковими елементами радіорепортажу. Шуми не повинні заглушувати або перебивати слова журналіста. Важливо психологічно себе налаштувати. Вихід в ефір вимагає граничної концентрації уваги, мобілізації усіх духовних сил, самовладання.

“Радіорепортаж – це не вправа з красного письменства, а вираження глибокого знання автором висвітлюваної проблеми. Як може вести репортаж людина, яка сама не зуміла розібратися у тому, що відбувається? Будь-який радіорепортаж вимагає великої, інколи досить трудомісткої підготовки. У протилежному разі кореспондент може опинитися у безглузді ситуації. І вся його робота через легковажне ставлення до своєї справи зведеться до запису на стрічку матеріалу, який немає нічого спільного з радіодіжурналістикою” [5, с. 30]. Скрупульозне знайомство з об’єктом, про який піде мова у радіорепортажі, незалежно від його різновиду, допомагає знайти якісь цікаві, захоплюючі штрихи, вирішити, як найкраще використовувати акустику. Проте репортер, як справжній художник, повинен намагатися не користуватися колись знайденим прийомом. Щоразу, беручи в руки мікрофон, доцільно шукати нові непроторені шляхи, думати про дотепні повороти, вдалі вислови, які надають радіорепортажу певне емоційне забарвлення.

Коментатор угорського радіо Д. Сепеші підкреслював, що радіокоментатор повинен, окрім точної передачі подій, знаходити час і місце, щоб включити у репортаж усякі цікаві, а то й смішні моменти. Це розряджає напругу слухачів. До того ж поєднання хвилювання і гумору робить репортаж привабливішим і цікавішим. Д. Сепеші радив своїм колегам уважно використовувати різноманітні шуми. Адже деякі радіожурналісти занадто захоплюються звуковими ефектами. Безперечно, вони надають радіорепортажу природності, правдивості, але не треба втрачати міру, всьому є межа. Веде, наприклад, кореспондент репортаж із ковальського цеху автобусного заводу, то грукіт ковальських пресів дійсно підтверджує, наскільки ця техніка різноманітна і могутня. Та репортер починає бесідувати із робітником, і шум, що продовжується, вже стає перешкодою. Потім автор, не відходячи від машини, запитує про роботу головного інженера. І все це на фоні незмовкаючого гулу машин. Такий шум тільки дратує слухача. Чи не ліпше сказати: “Шановні слухачі, тут, як чуєте, досить таки шумно. Давайте відійдемо у бік, туди, де тихіше, і шум не буде заважати нашій бесіді”. Адже головне у будь-якому радіорепортажі – це людське слово. І ніщо не повинно заважати сприйманню його. Уміле використання акустичного середовища – одна з умов успіху радіорепортажу. Радіожурналіст може відобразити подію двома способами: як сторонній спостерігач або як активний учасник події. Це залежить від часової форми, в якій ведеться репортаж.

У першому випадку репортер, який перебуває, скажімо, на зернозаготівельному пункті, говорить: “Тільки що бачив, як потужний самоскид господаря (називає прізвище) розвантажив добірне зерно пшениці”. А у другому: “Зараз господар (називає прізвище) натискує на пристрій самоскида, короб повільно піднімається, а із нього золотим потоком сиплеться добірне зерно пшениці”. Між цими двома прийомами суттєва різниця. У першому випадку показ події, яка відбулася, у другому – слухач бере участь у тому, що відбувається зараз, ніби з його безпосередньою участю.

Класичний радіорепортаж будується за законами драматургії. Якщо ці закони порушуються, то порушується і достовірність репортажу, правда життя виглядає фальшивою. Проте закон сюжетної побудови не можна зводити до суми формальних прийомів. Дуже важливо зробити цікавий початок радіорепортажу. Не лише тому, що в ньому автор мотивує вибір теми, події, інформує про її місце і час. Ці дані вводять слухача у курс справи, налаштовують на певні очікування. Є головніше призначення вступу – заінтригувати слухача, створити своєрідний внутрішній “гачок” зацікавленості, на якому слухач буде триматися до закінчення радіорепортажу. Після інтригуючого початку настає кульмінаційний момент “здійснення” події. Радіожурналіст робить “звукову фотографію”, розповідає про подію, про своє ставлення до неї. При цьому важливо знайти свій, оптимальний кут (ракурс) подання матеріалу. Мистецтво радіожурналіста полягає не в тому, щоб нав’язати свою думку “в лоб”, а в тому, щоб змусити слухача відчувати атмосферу, в якій знаходиться репортер, так, як відчуває сам журналіст. Свій настрій доцільно передавати не стверджувальними реченнями, а напівтонами. “Репортер повинен спробувати опинитися на тому самому рівні, що і його співбесідник, – підкреслює О. Шалайський. – Тобто і не виглядати зверхньо, і “не клеїти з себе дурника”. Людина повинна відчувати, що спілкується з рівним собі. Зрозуміло, що це буває важко, а подекуди й неможливо” [21, с. 30]. Недостатнє знання специфіки радіожанру, недооцінка особливостей відтворення звукової дійсності нерідко призводить до невдач.

Закінчується радіорепортаж висновками, узагальненнями. Вони повинні органічно впливати з канви розповіді, бути невід’ємною частиною композиції радіорепортажу, який захоплює слухача динамікою розвитку події, майстерними монтажними прийомами, індивідуальним мовним стилем, акустикою, цікавими деталями.

Підкреслюємо, що найважливішим виражальним засобом радіорепортажу все ж таки є слово. Воно передає думку й емоції. Зміна мовних потоків, виступи перед мікрофоном різних людей, зміна ролей, ритму, темпу створюють поліфонію радіорепортажу. Радіорепортер повинен володіти добрим голосом, витонченою дикцією. Стиль радіорепортажу повинен бути:

- а) *простим*. Слова зрозумілі для широкого кола слухачів, уникати вживання складних, спеціалізованих слів та складних речень, статистичних даних, довгих назв, аббревіатур;
- б) *багатим*. Для того, щоб слухач зміг побачити та відчувати все те, що побачив і відчув радіожурналіст, треба подавати якомога більше деталей. Вибирати з синонімічного ряду такі слова, що найвлучніше передають відчуття, атмосферу події;
- в) *живим*. Варто використовувати цитати та описи людей, живі сценки. Вводити у радіорепортаж героїв, що найхарактерніші для події чи явища. Саме це дасть

змогу зробити радіорепортаж живим, вдало передати особливості місцевості та персонажів;

г) *точним*. Слова адекватно відбивають подію. Для цього теж варто користуватися словником заради точного опису деталей одягу, оточення тощо. Потрібно точно відбирати лише характерні факти;

г) *ритмованим*. Потрібно чергувати фрази та абзаци, короткі та довгі речення, що дає можливість вибудовувати окремий ритм.

Російський радіожурналіст А. Ревенко вважає, що “радіожурналіст перед мікрофоном повинен бути артистом. Він також повинен уміти передати у звуці кожне написане ним слово, вміти відтінити голосом думку, правильною інтонацією повідомити, передати слухачеві свої почуття. Тим більше, він повинен майстерно володіти своїм голосом, щоб не підмінювати репортера професійним читцем. Радіослухач легко розрізняє поставлений голос актора від голосу кореспондента з його безпосередньою кострубатістю, яку він йому прощає” [15, с. 23]. Створюючи радіорепортаж, журналіст ні на секунду не повинен забувати, що він покликаний якомога ліпше, зрозуміліше, повніше відобразити нашу дійсність, дивовижно різноманітне, багатогранне, дуже складне життя. Будь-яке питання, кожний миттєвий випадок, про який береться розповісти радіожурналіст, має свої характерні особливості, свої неповторні риси. І тому щоразу методи відображення подій і фактів повинні бути оригінальними, новими і несподіваними. Ми можемо виробити різні системи ведення радіорепортажу, які допоможуть нам у роботі, але ніколи ми не зможемо підпорядкувати життя з його дивовижною різноманітністю розробленим канонам. У кожному конкретному випадку журналіст вирішує, як йому будувати радіорепортаж, щоб слухач був задоволений.

Справжній репортер, який дивує і приваблює слухачів своїми знахідками і різноманітністю своєї майстерності, досягає успіху лише за умови, коли він сам достеменно зрозумів усе, що відбувається, якщо він глибоко проаналізував увесь матеріал. Як уже зазначалося, будь-який радіорепортаж, вимагає від репортера загальної культури, ерудиції, вміння вникнути у суть справи і великої підготовки. Лише за таких умов радіорепортаж ліпше за інші жанри відкриє для слухачів особливі грані у нашому повсякденному житті, в такому знайомому і такому невідомому світі, що оточує нас. Досягне він цього з допомогою мікрофона, який точно зафіксує все, що звучить. Чи злітає в небо потужний реактивний літак, чи кричать чайки над палубою корабля, чи працює в полі комбайн, чи неповторно читає свої гумористичні твори, співає коломийки Микола Савчук – мікрофон записує все, запам’ятовує саме життя. Він свідчить, що подія відбулася так, а не інакше, він слугує документальною ілюстрацією до оповіді репортера з місця події.

Читач газетного репортажу повинен, вникаючи у написане, створювати собі уявлення про те, що відбувалося. Радіорепортаж ніби робить слухача живим свідком події. Шуми для слухача не лише акустичний документ, вони сприяють емоційному сприйняттю того, що відбулося. Інколи звуковий запис здатний викликати гаму найрізноманітніших почуттів у слухача. Річ не лише у точному відтворенні звукового ефекту, а, насамперед, у тому, що репортаж відтворює реальну дійсність такою, якою вона була в момент події. “Радіорепортаж – це ніби “законсервована” подія у всій її свіжості. У

будь-який момент він може емоційно і точно оживити саму подію, заставити слухачів знову пережити її” [5, с. 26]. Найголовніше під час підготовки репортажу – домогтися повного логічного взаємозв’язку між розповіддю репортера і звуковими ефектами. Тільки у такому випадку шуми потрібні репортеру, у протилежному випадку вони лише дратують слухача, заважають сприймати основне в оповіді репортера. Адже, як уже підкреслювалося, – головне у будь-якому репортажі – живе, яскраве, мудре слово.

Водночас є зарубіжні приклади, де майже відмовилися від живого слова журналіста. У таких репортажах основне навантаження падає на звукову картину, яка записана з допомогою захищеного мікрофона і потім змонтована відповідно до задумів автора. Французький радіореporter І. Сури отримав міжнародний приз “Італія” за репортаж про волоцюг з берегів Сени, де звучали лише документальні звуки (свисток поліцейського, репліки перехожих тощо). Аналогічні репортажі роблять на польському, фінському радіо. У нас трохи інша ситуація: коли заходить мова про захищений мікрофон, піднімається питання про професійну етику журналіста. Безперечно, зловживати цим способом підготовки репортажів не варто. Якщо застосовувати захищений мікрофон, то з великою обережністю, щоб не ставити у незручне становище і “героїв” репортажу, і слухачів. Проте потрібно визнати, що захищений мікрофон дає можливість максимально ґрунтовно показати якийсь бік життя – в учасника репортажу не виникає боязні перед мікрофоном. Розмова людей у магазині, трамваї, кафе тощо дає незліченні можливості для отримання гострих, багатих на різні нюанси, правдивих кадрів про найдошкульніші проблеми життя. Готуючи у такий спосіб радіореporterаж, дуже “важливо не перетинати межу вуаеризму (підглядання) і заходити настільки далеко, наскільки дозволяють совість та журналістська етика” [17, с. 12].

До безпосереднього вивчення фактів, ситуацій, явищ належить “метод маски”, тобто переміна професії. Чимало написано, як змінювали професії Л. Рейснер, М. Кольцов, Г. Вальраф. У Львові “методом маски” користувалася Є. Божик, а нині час від часу змінює професію журналіст газети “Високий Замок” Д. Синяк, який виступає то у ролі клієнта медвितверезника, то продавця чи торговця на ринку у Польщі або прикордонника чи просто співробітника міліцейської патрульної служби. Ю. Пересунько, який завідував відділом газети “Сільські вісті”, працював під час жнив комбайнером; газета друкувала його репортажі та щоденник жнив. Завдання полягало в тому, щоб, залишаючись журналістом, домогтися злиття з колективом, завоювати цілковиту його довіру. “Повинен сказати, що ця незвична ситуація (нібито я комбайнер, але в той же час і журналіст) породила багато труднощів з точки зору професійної етики, – зазначив Ю. Пересунько. – У багатьох випадках подолати їх мені вдалось завдяки тактові і щирості керівників господарства, всіх хліборобів... Писати доводилось у дощ, інколи вночі, інколи між загінками, коли працював мій перший комбайнер. Чесно кажучи, я думав, що якимсь чином відпочину, маю на увазі зміну роботи. А виявилось, що праця хліборобська споріднена з нашою журналістською роботою, споріднена саме постійною нервовою напругою, необхідністю бути готовим до будь-яких випадковостей” [13, с. 19–20].

Під час підготовки радіореporterажу важливо дотримуватися двох тенденцій, двох словесних стихій, що надають йому яскравості і багатоплановості. Це – тенденція до

суворої документальності, достовірності, точності відтворення події, явища, ситуації і тенденція мальовничого, емоційного зображення дійсності, прагнення не тільки відобразити подію, але й показати своє ставлення до неї. Кожна з цих тенденцій впливає з природи радіорепортажу, але співвідношення їх дуже важливе. Найліпші шуми, музика потрібні лише тоді, коли вони служать підтвердженням думок і слів репортера. Недарма кажуть, що мікрофон – це вухо слухача, а сам кореспондент – його очі.

Потрібні думки, влучні слова не завжди приходять у потрібний момент. У тому-то й полягає майстерність репортера, щоб зуміти коротко, емоційно та переконливо розповісти про найголовніше і важливе, розкрити суть події. Водночас репортер повинен уміти підпорядкувати яскравий опис події головній меті свого радіорепортажу. Не можна забувати, що мета репортажу – не безстороння фотографія дійсності. Репортер повинен уміти надавати відповідне забарвлення змістові репортажу. Тому велике значення має звучання голосу репортера. У жодному разі він не повинен бути монотонним, байдужим. Адже людський голос дивовижно різноманітний у своїй виражальності. Горе, розчарування, байдужість, ненависть, любов – усе можна виразити словами, і тут не останню роль відіграє інтонація, з якою вимовляють ці слова. Вони не повинні різати слух. До речі, одним із важливих складників права бути радіожурналістом має бути привабливий голос. Той, хто збирається працювати на радіо або телебаченні, повинен навчитися володіти голосом. Це мистецтво неможливо опанувати лише за підручниками. Голос – інструмент репортера, над його поставленням потрібно серйозно працювати і вчитися використовувати всі його можливості. Радіожурналіст повинен дивуватися, сумніватися, змінювати інтонацію голосу. Але робити це треба тільки у тому випадку, якщо цього вимагає ситуація. Він може сміятися, якщо є привід для радості. Але ніколи не має права грати як актор, до того ж поганенький актор. Слухач лише тоді проймається довірою до репортера, коли він завжди і скрізь буде залишатися самим собою. Певна річ, усе це не так легко дається. Ось чому справжнім радіореporterом може стати не кожен. Навіть той, хто обдарований “божою іскрою”, повинен наполегливо працювати над своєю мовою, повсякденно розширювати свій кругозір, світогляд, відточувати майстерність оповідача. Вимовивши фразу, репортер повинен думати про те, яке враження справить вона на слухача, як він сприйме її. А головне – він повинен бути національно свідомим, з державницьким мисленням, займати громадянську позицію, добре знати життя, вболівати за людей, уміти вибирати для репортажу події, які в цей момент найближчі слухачеві, найбільше хвилюють його.

Тут доречно згадати слова О. Купріна: “Я не раджу писати про те, чого ви ніколи не бачили і не відчули. Це завжди буде непереконливо тому, що переконливість, мені здається, створюється головним чином деталями, подробицями, вихопленими з самого життя, навіть якщо ви тільки уявили це життя... Але як важко знаходити ці деталі. Інколи вони у тебе перед самим носом, а ти їх не бачиш. Треба навчитись не тільки дивитися, а й бачити” [1, с. 131]. На жаль, майстерність багатьох радіожурналістів не піднімається до рівня розвитку сучасної радіотехніки. Вони не знають особливостей і можливостей радіожанрів. Нерідко радіорепортажами називають прямолінійні, сухі, нудні радіозвіти. Чимало радіожурналістів не розмовляє зі слухачами, а декламує свої матеріали; тон переважно безапеляційний, трибунний.

Уже створилися такі умови, що тим, хто опановує журналістський фах, доведеться зазнавати значних змін у способах і умовах роботи впродовж більшої частини своєї професійної діяльності. Інформаційна революція висуває нові вимоги до журналістики. Мільйони людей мають можливість працювати з комп'ютерами. Багато людей мають підключення до Інтернету, його використання збільшується з неймовірною швидкістю. Абоненти мають можливість ознайомлюватися з новинами, які надходять зі всіх інформаційних агентств світу. Інтернет також надає доступ до сотень, якщо не тисяч, газет і журналів усього світу. Тепер громадяни можуть користуватися прес-архівом з необмеженими можливостями. Це дає змогу перевірити доступність журналістського матеріалу. "Доступ до документів Інтернету доповнює продукт журналістської праці, але не змагається з нею, а швидше навпаки, – підкреслює Ерік Фіхтеліус. – Попит на журналістів, які сортують, відбирають, "розфасовують" і подають новини, що вилонені у всезростаючому потоці інформації, надалі зростатиме. Попит зростатиме на журналістів високого фаху, який об'єднує інтелектуальні, моральні, національні, професійні якості" [20, с. 139]. Авторське самовираження у репортажі виявляється трьома способами: радіореporter "подає факти для роздумів, описує їх і розмірковує над ними" [10, с. 14].

Завдяки сучасним інформаційним технологіям радіоаудиторія зможе виявляти, заперечувати, відкидати репортерів, які подають викривлені або упереджені радіореporterтажі про події. У громадськості буде можливість вибирати тих радіожурналістів, які добре володіють своїм фахом, здатні об'єктивно і цікаво розповісти про суспільно важливу подію. Критична і вимоглива частина радіоаудиторії з допомогою нової технології отримує повніший і оперативніший відгук на свої вимоги. Це означає, що влада переходить від того, хто подає інформацію, до того, хто її споживає. Тому вимогливість радіореporterів самих до себе зростатиме. Журналістська добродіяльність, моральність, патріотизм і професіоналізм стануть визначальними. Достовірність радіореporterтажу, як і будь-якого іншого радіоповідомлення, і наміри його автора відіграватимуть визначальну роль. Чітка демаркація меж між журналістикою та іншими формами розповсюдження новин буде відігравати вирішальну роль для довіри журналістам з боку аудиторії. Це вимагає від радіожурналістів найближчого майбутнього традиційних професійних навиків у поєднанні з орієнтацією в сучасних технологіях. Нова роль радіожурналістики вимагає дотримання всіх усталених правил журналістської творчості і знань про сучасні інструменти подання і розповсюдження інформації. Радіожурналіст майбутнього стане своєрідним художником мистецтва, який не тільки володіє предметом обговорення і добре пише, але й уміє працювати зі звуком і зображенням. Подібно до радіореporterів, які вже сьогодні самі записують і монтують свої матеріали.

Цифрові технології не тільки спрощують радіожурналістську роботу, але роблять її цікавішою і захоплюючою. Той радіореporter, якому хоч раз довелося монтувати свій сюжет на комп'ютері, вже ніколи за своєю волею не повернеться до старих методів роботи. Радіомовлення і телебачення стрімко переходять до цифрової техніки на всіх етапах створення матеріалу. Записаний на цифрове обладнання звук або зображення можна швидко завантажити у комп'ютер для подальшого монтажу плівки. Радіоматеріали монтуються на звичайних персональних комп'ютерах зі спеціальним програмним

забезпеченням і досить потужною пам'яттю. Упродовж усього монтажу комп'ютер працює з оригіналом плівки, тому різні епізоди можуть перекидатися або скорочуватися безмежну кількість разів без шкоди технічній якості запису.

Сучасні програми “нелінійного” (цифрового) монтажу дозволяють працювати з одним і тим самим оригіналом запису кільком працівникам одночасно. Крім того, радіореporter може починати процес монтажу ще під час запису, скажімо, промо-ви, виступів. Такий монтаж також може вести кілька працівників одночасно, що дає можливість створювати різні версії матеріалу для різних інформаційних випусків. При цьому в радіорепортажі вирізняється авторське “Я”. Разом з “Я” радіожурналіста вливається живий інформаційно-публіцистичний струмінь: безпосередні відчуття, враження, переживання спостерігача або учасника події, оцінка, роздуми, коментарі – все це разом створює у радіослухача “ефект присутності”. Однак участь репортерського “Я” у структурі радіорепортажу не безмежна. Йому протистоїть вимогливість до документально точного зображенню події, яка не залишає багато місця для особистого, суб'єктивного. Однак у проблемних радіорепортажах для глибшої характеристики події часто необхідними є відступи-спогади, додаткові факти. Кожна тема до загальних засад методики підготовки радіорепортажу зумовлює також особливі творчі елементи.

Отже, слухачі сприймуть радіорепортаж, що побудований за законами драматургії: напружений сюжет, динамічний показ події, кульмінаційна нота, яка підсилює ідею і створює гармонійну єдність специфічних складових радіорепортажу.

Список використаної літератури

1. *Вержбицкий Н.* Встречи с Куприным / Н. Вержбицкий // Звезда. – 1957. – № 5.
2. *Вуароль М.* Гід газетяра / М. Вуароль. – К., 2000.
3. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ. – К., 1999.
4. *Голованов Я.* Бермудский треугольник / Я. Голованов // Комсомольская правда. – 1979. – 13 січ.
5. *Губельман В.* Мысли о репортаже / В. Губельман // Радиорепортаж. – М., 1967.
6. *Дзаридзе Л.* Звуковая документальность события / Л. Дзаридзе // Радиорепортаж. – М., 1967.
7. *Здоровега В.* Теорія і методика журналістської творчості : підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. Здоровега. – Л. : ПАІС, 2004.
8. *Карпенко В.* Журналістика: основи професійної комунікації / В. Карпенко. – К., 2002.
9. *Киш Э.* Репортажи / Э. Киш. – М., 1964.
10. *Кость С.* Методичні поради до роботи над репортажем (За матеріалами книги Й. Бех-Карлсена “Бути свідком: репортаж як метод і жанр”) / С. Кость. – Л., 1993.
11. *Летунов Ю.* Репортаж и жизнь / Ю. Летунов // Радиорепортажи. – М., 1967.
12. *Лизанчук В.* Репортаж / В. Лизанчук // Теорія і практика радянської журналістики (Основи майстерності. Проблеми жанрів) / [за ред. проф., д-ра філол. наук В. Здоровеги]. – Л., 1989.
13. *Пресунько Ю.* Сезон на комбайне / Ю. Пересунько // Журналіст. – 1976. – № 1.
14. *Радиожурналістика: учеб.* / [под ред. А. А. Шереля]. – М., 2000.
15. *Ревенко А.* Заповедное слово / А. Ревенко. – М., 1975.
16. *Рід Дж.* Десять днів, що потрясли світ / Джон Рід. – К., 1977.
17. *Техніка репортажу.* – Інститут масової інформації (Київ), Центр підготовки і удосконалення журналістів (Париж). – ІМІ. – К., 2000.
18. *Томан І.* Мистецтво говорити: пер. з чес. – 2-ге вид. / І. Томан. – К., 1989.

19. Триккель И. Некоторые вопросы теории репортажа / И. Триккель // Радиорепортаж. – М., 1967.
20. Фихтелиус Э. Десять заповедей журналистики / Пер. со швед. Вероники Менжун / Э. Фихтелиус. – М., 1999.
21. Шалайський О. Репортаж – рідкісний жанр української журналістики / О. Шалайський // Техніка репортажу. – К., 2000.

Стаття надійшла до редколегії 10.09.12

Прийнята до друку 06.10.12

RADIO-REPORTING – THE MOST DIFFICULT GENRE INFORMATION

Vasyl Lyzanchuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chuprynky Str. 49, 79044, Lviv, Ukraine,
e-mail: kafradioiteleb@ukr.net*

Considered purpose, genre features Radio-reporting requirements to it. Author determined varieties and meaningful method of preparation Radio-reporting.

Key words: broadcast journalism, broadcasting, Radio-reporting, radio journalists, reporter, radio audiences.

РЕПОРТАЖ – САМЫЙ СЛОЖНЫЙ ИНФОРМАЦИОННЫЙ ЖАНР

Василий Лизанчук

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львов, Украина,
e-mail: kafradioiteleb@ukr.net*

Рассмотрены назначения и жанровые особенности радиорепортажа, требования к нему. Охарактеризованы разновидности радиорепортажа и осмыслена методика его подготовки.

Ключевые слова: радиожурналистика, радиовещание, радиорепортаж, радиожурналист, репортер, радиоаудетория.